

”Valintamme eivät ole vapaita”

Turkulainen **Heikki Kinnari**, 35, selvittää väitöstyössään, miten elinikäisen oppimisen agenda on elänyt vuosikymmenten saatossa.

MINUSTA TULI TUTKIJA, sillä kiinnostuin opiskeluaikana tutkimuksesta ja teoriasta, erityisesti sosiologisesta ja filosofisesta kirjallisuudesta. Ryhdyin pohtimaan, sopisinko tutkijaksi, mutta gradun jälkeen tutkimus ei ollut itsestään selvä vaihtoehto ja päädyin projektitöihin melkein kolmeksi vuodeksi. Kun huomasin taas lukevani tieteellistä kirjallisuutta, hakeuduin jatko-opiskelijaksi. En ole katunut valintaani, vaikka tutkijan työhön kuuluva materiaallinen epävarmuus usein nakertaakin.

JOS EN TUTKISI, en ole varma, mitä tekisin. Olen työskennellyt vapaassa sivistystyössä ja projekteissa suunnittelijana, ja kummassakin oli omat hienot puolensa. Nuorempana haaveilin työskentelemisestä kansalaisjärjestöissä, kuten Unescossa tai Unicefillä. Romanttisesti uskon yhä, että niiden kaltaisissa organisaatioissa voi vaikuttaa maailmassa vallitseviin vääryyksiin.

AIKUISKASVATUSTIEDETTÄ TARVITAAN yhteiskunnassa monestakin syystä, ja siksi pidän sen ajautumista marginaaliin vahingollisena.

Erityisesti tarvitaan aikuisille suunnattua kriittistä kasvatusta, sillä jatkuva virittäytyminen työelämään kilpailukyvyyn nimissä syö rinnaltaan kaikki muut kilpailevat diskurssit. Tarvitsemme kilpailevan ihmiskäsityksen inhimilliseen pääomaan pohjaavalle taloudelliselle toimijalle, *homo economicukselle*.

Aikuiskasvatustiede rakentaa vallitsevaa todellisuutta, ja aikuiskasvatuksen kenttä on suureksi osaksi

soveltavaa toimintaa. Kriittinen aikuiskasvatus voisi haastaa vallitsevaa todellisuutta, mutta ensin on kamppitettava ekonomistien hegemonia. Kuten missit, toivon aikuiskasvatuksen tuovan rauhaa ja rakkautta maan päälle.

TUTKIN VÄITÖSTYÖSSÄNI ELINIKÄISEN OPPIMISEN historiaa genealogisesta ja hallinnan analyttisestä näkökulmasta. Aineistoni koostuu talousjärjestö OECD:n, Euroopan unionin ja Unescon asiakirjoista.

”Verkostot ovat tuoneet tutkimukseen uusia näkökulmia ja ystäviä”, sanoo Turun yliopistoon väitöskirjaa tekevä Heikki Kinnari.

Aihepiirini kytkeytyy elinikäisen oppimisen institutionaaliseen historiaan, eli aikaan, jolloin elinikäinen oppimisen muotoutui poliittiseksi toimeksi ylikansalliseen ja kansalliseen koulutuspolitiikkaan. Karkeasti ottaen näin tapahtui vasta 1960-luvulla.

Ajan saatossa elinikäinen oppiminen on rakentunut eri organisaatioiden malleissa hyvin erilaisena käsitteenä ja ideologiana. Sen avulla luotu yhteiskuntaa, ja se on kytkeytynyt vahvasti kulloiseenkin käsitykseen yhteiskunnallisesta pesänjaosta. Ennen kaikkea elinikäisen oppimisen avulla on määritelty kuvaa ihmisestä yhteiskunnallisena toimijana, tai paremminkin ihminen on sen avulla ymmärtänyt, millaisena hänen tulee ajan virrassa hahmottua. Koko ajatuksen jännittävyys piilee siinä, että ihminen itse aktiivisesti muokkaa itsestään vaaditun kaltaisen moraalisen toimijan.

Elinikäinen oppiminen on kuin tyhjä viiniruukku, jonka täytteeksi on eri aikoina ollut tarjolla erilaisia juomia. Valinnan ”vapaus” tai pakko ja vastuu juomisesta ovat kuitenkin yksilöllä itsellään. Astian sisällön vaikutuksesta yksilöön on ollut ajan saatossa useita lupauksia: yksi viini on luvannut parantaa yksilön ja yhteisön kilpailukykyä, toinen on tarjonnut yksilölle suvaitsevaa mielialaa ja demokratiaa koko yhteisöön.

Vertauskuvallisesti tutkin eri viinien perusteluja ja vaikutusta yksilöön elinikäisen oppimisen eri sukupolvissa, poliittisten rationaliteettien kontekstissa. Luonnollisesti viiniruukkujen lähtökohdat ovat olleet eri organisaatioilla varsin erilaiset.

Eniten työhöni ja tutkimusotteeseeni on vaikuttanut ranskalaisfilosofi **Michel Foucault**, jonka ajatuksiin valtasuhteista ja subjektista tutkimuksessani nojaan. Väitöstyöni on pohjavireeltään sosiologinen, ja suuri vaikutus on ollut myös foucault’laisilla sosiologeilla, kuten **Nikolas Rosella**. Kasvatustieteen ja erityisesti elinikäisen oppimisen kontekstia on samasta näkökulmasta tutkinut **Andreas Fejes**.

Väitöskirjan jälkeisen tutkimuksen aiheeksi minulla on muutamia mielenkiintoisia ideoita, vaikka tiedän, että *post doc* -tutkimukseen on entistä vaikeampaa

saada rahoitusta. Toivon, että korkeakouluja ja yleisesti koulutusta kohtaan osoitettu vihamielisyys on saavuttanut huippunsa. Toivon lisäksi, että Innovatio-Suomi Oy hidastaa tahtia ja lopettaa voughkaamisen. Tilalle tarvitaan lisää ymmärrystä kriittistä kasvatustieteellistä, yhteiskunnallista ja humanistista tutkimusta kohtaan, jotta niiden merkitystä ei tarvitse jatkuvasti vääntää rautalangasta.

KUN EN TUTKI, aika vierähtää perheen ja erityisesti yksivuotiaan metkuissa. Elän ruuhkavuosia, koska joku muu suunnittelee ajankäyttöni. Pyrin kuitenkin pyhittämään aikaa myös liikunnalle, lukemiselle, musiikille, festareille ja elokuville, vaikka huonosti onnistunkin. Erityisen hyvältä tuntuu uni, josta en haluaisi tinkiä. Tutkijan elämässä ovat jatkuvasti läsnä riittämättömyys ja tunne, että ei tiedä tarpeeksi. Vajavaisuuden tunne kannustaa tutkimaan lisää mutta aiheuttaa samalla viiltoja sieluun. Tutkija voi saada päänsä putoamaan ihan itse. Siksi aikaa on raivattava muullekin kuin tutkimiselle.

Verkostoni

JustEd on huippututkimusverkosto, jonka ensimmäisessä tiimissä olen mukana tutkijana. Verkostoon kuuluu 14 alan laitosta. Mukana on erityisesti pohjoismaisia tutkijoita, mutta yksittäisiä kollegoja on muualtakin päin maailmaa.

FinEd on kasvatustieteen valtakunnallinen, monialainen tohtoriverkosto. Aloittelevalle väitöskirjatutkijalle verkosto on korvaamaton: sen avulla voi tutustua tohtorikoulutettavaisiin muissa yliopistoissa. Toivon todella, että vastaavat nuorten tutkijoiden verkostot ymmärrettään säilyttää myös tulevaisuudessa.

Omat henkilökohtaiset tutkijaverkostot yleensä syntyvät silloin, kun virallinen ohjelma päättyy. Yhteiskirjoittaminen avartaa, ja minulla onkin useita yhteishankkeita tehtynä ja tekeillä.

Sarja vie aikuiskasvatuksen tutkijan arkeen ja verkostoihin. Sen tuottaa Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura.

TEKSTI: JENNI PÄTÄRI / KUVA: HEIKKI KINNARIN ARKISTO